התנועה לטוהר המידות (ע"ר)
לקידום שלטון החוק, מינהל תקין וזכויות אדם

חוות דעת: עיקרי הנימוקים מדוע יש לפתוח בחקירה פלילית נגד ראש הממשלה בפרשת מיליקובסקי

החלטת היועץ המשפטי לממשלה לסגור את תיק המניות ללא חקירה פלילית מקיפה (להלן: "החלטת היועמ"ש), הינה החלטה מוטעית.

משמעות ההחלטה לסגור את תיק המניות ולא לחקור את מערכת היחסים נתניהו-מיליקובסקי, היא הכשרה ביודעין של ערוצי הלבנת הון וחלוקת מתנות לכל נבחר ציבור באמצעות חברים, קרובי משפחה ושאר "אנשי טובים". משמעותה המעשית של ההחלטה היא אישור לנבחר ציבור לשקר, לקבל במרמה טובות הנאה ולהימצא בניגוד עניינים תוך עקיפתם של שומרי סף כגון ועדת ההיתרים ופגיעה ברשויות השלטון, במערכת אכיפת החוק ובציבור כולו.

מטרתה של חוות דעת זו היא לשקף את הנימוקים המשפטיים אשר צריכים היו להביא למסקנה כי **יש בסיס, ואף חובה, לפתוח בחקירה פלילית לגבי מערכת היחסים נתניהו-מיליקובסקי – בכלל ובעניין תיק המניות – בפרט.**

בבסיס חוות דעת זו שלש הנחות יסוד:

א. רכישת המניות היא חלק מפרשה גדולה יותר שעניינה מערכת כספית-עסקית, הכוללת הזרמת הון חד-צדדית של עשרות מיליוני ש"ח, במשך שנים, מאיש עסקים בעל אינטרסים, לנבחר ציבור קרוב משפחתו שמונה לימים כראש ממשלה;

ב. חלק מהסכומים וטיב היחסים הוסתרו מהרשויות בישראל וניתנו לגביהם גרסאות סותרות;

ג. אם לא חוקרים, לא יודעים ולא מגלים. במיוחד במערכת יחסים עסקית ופיננסית מסוג זה, בה רב הנסתר על הגלוי, והנגישות למידע הינה מוגבלת. ללא חקירה באזהרה של המעורבים אין יכולת להגיע למלוא המידע, ויש להניח כי קיים מידע נוסף אותו הסתירו המעורבים.

אקדים אחרית לראשית ואציין כי בתמצית, מסקנתה של חוות הדעת הינה כי משהחליט היועץ המשפטי לממשלה שנתניהו קיבל טובת הנאה ממיליקובסקי[1] והתקיימו ביניהם יחסים עסקיים[2] נוצרה תשתית של ממש לחקירה פלילית.[3]

מסקנה זו מבוססת על האמור בחוות דעת היועמ"ש, ועל המידע הגלוי שנחשף בעניין ועל בסיס ניסיוני המקצועי. כמי שניהלה את המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, מחלקה המטפלת בעבירות צווארון לבן, שחיתות שלטונית, תיקים מורכבים ורבי היקף מתחומים שונים, וכמי שליוותה חקירות רבות וטיפלה בתיקי ענק פליליים-כלכליים, לעיתים קרובות דווקא ההקשר הרחב יותר מאפשר להבין ולהעריך את המשמעות של קטע אחד מתוכו, שאינו מספיק ברור לכשעצמו.

[1] סע' 24-25 להחלטת היועמ"ש.
[2] סע' 16-18 להחלטת היועמ"ש.
[3] הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, הנחיה 4.2204.

<u>מערכת היחסים הכספית-עסקית הידועה בין מיליקובסקי לנתניהו</u>

1. הקשרים הכספיים (והעסקיים) בין נתניהו למיליקובסקי נמשכים עוד מן התקופה שקדמה לכהונתו של נתניהו כראש ממשלה. הם כוללים **נהר עצום של כסף, שזרם תמיד מכיוון מיליקובסקי לכיוון בנימין נתניהו ומשפחתו**. ככל הידוע נתניהו הינו היחיד שנהנה מקרן השפע הזו. אחיו עידו למשל לא זכה לכך. בהקשר הזה, יש לתת את הדעת למלוא התמיכה הכספית שנתן מיליקובסקי לנתניהו:
   1) נתניהו השקיע בחודש אוגוסט 2007, בשעה שהיה יו"ר האופוזיציה, סכום של 600,000 דולר (כ – 2.5 מיליון ₪) ברכישת זכויות בשותפות של משפחת מיליקובסקי בשם NMSD. ב-29.11.2010, כאשר כיהן כבר כראש ממשלה, הוא מכר את חלקו בשותפות תמורת הסכום של 4,470,000 מיליון דולר (סכום השווה לכ-16.5 מיליון ₪). המשמעות הכספית של העסקה "המשפחתית" הינה רווח עתק של **כ 14.5 מיליון** ₪ לנתניהו, תוך 3 שנים. זאת, במפעל תעשייתי שלא היה לו נכס טכנולוגי משמעותי ולא רשם רווחים יוצאים מן הכלל בתקופה זו.
   2) מיליקובסקי הלווה לנתניהו **350,000** ₪ לתשלום מס על דיווידנד בשותפות (ההלוואה קוזזה מהתשלום של המניות ב – 2010).[4]
   3) בשנת 2010 נתן מיליקובסקי "הלוואה" של **200,000 דולר** לבתו של נתניהו, נועה רוט (ככל הנראה לרכישת דירה). לא ברור אם "ההלוואה" הוחזרה אי פעם.[5]
   4) מיליקובסקי נתן לנתניהו חליפות בשווי של **אלפי דולרים**[6].
   5) מיליקובסקי העיד כי העביר במזומן **עשרות אלפי דולרים** לראש הממשלה נתניהו בכל מפגש ביניהם מדי כמה שבועות. חלק מהכסף ניתן גם לבנו של נתניהו יאיר, ולרעייתו שרה.[7]
   6) מיליקובסקי נתן לנתניהו **300,000 דולר (למעלה ממיליון** ₪) למימון הוצאות משפטיות.
   7) מיליקובסקי **תרם 30,000** ₪ לאתר "מידה" שהקים מקורבו של ראש הממשלה רן ברץ.[8]
2. מצב בו גביר המשלם כספים לנושא משרה ציבורית, במשך שנים, מעל ומתחת לשולחן, הוא מצב פסול הן מהותית והן בשל מראית העין. גם אם הגביר הוא בן דוד. קבלת כספים רבים מאנשי עסקים לאורך תקופות ממושכות על ידי ממלא תפקיד ציבורי בכיר, עלולה לערער את אמון הציבור במערכת השלטונית, שכן רוב הציבור אינו רואה סכומי כסף כאלה כמתנות (אם בכלל).[9]
3. בהקשר זה אציין כי פרשיות דומות בעניינם של הנשיא ויצמן ז"ל, רה"מ אולמרט, שר החוץ ליברמן, מנכ"ל משרד רה"מ שבס, ועוד – נחקרו כולן. בחלקן לא הוגש נגדם כתב אישום, ובחלקן האחר הסתיים בפסק דין מרשיע וגזר דין של מאסר. זהו טיבו של ההליך הפלילי.

---

[4] החלטת ועדת ההיתרים מס' 1/2019 מיום 20.2.2019

[5] גור מגידו, "שנה לפרשת המניות: ההסברים של נתניהו למבקר המדינה רק מסבכים את מצבו", **דה מרקר** 24.2.2020

[6] עדות מיליקובסקי בתיק 1000

[7] גור מגידו, "שנה לפרשת המניות"

[8] גור מגידו, "שנה לפרשת המניות"

[9] ע"פ 8080/12 - **מדינת ישראל נ' אהוד אולמרט**, תק-על 2016(3),13377 (28/09/2016) וכן חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין בעניין עזר ויצמן, 24.5.20001 ; החלטת היועץ המשפטי לממשלה בעניין תיק החקירה שנפתח נגד אביגדור ליברמן, 13.12.2013.

4. החלטת היועמ"ש לא מתייחסת לזרם הכספים הכולל, לגודלו ולמשך הזמן בו ניתנו הכספים. היועמ"ש התמקד ברכישת המניות בנקודת זמן מסוימת והתעלם מכל היתר. כאמור, קבלת כספים בהיקף כה גדול לאורך תקופות ממושכות על ידי ממלא תפקיד ציבורי בכיר מעוררת, לכל הפחות, חשד. קשה להסבירה רק בקרבה המשפחתית בין בני הדודים, בעיקר כאשר בני דודים אחרים, שאינן מכהנים כנבחרי ציבור, אינם נהנים מהשפע.
5. "טובות ההנאה", אלה שהיועץ התייחס אליהן (המניות) ואלה שהיועץ התעלם מהן, לא היו ניתנות אילולא התפקידים הציבוריים שמילא נתניהו במשך השנים ואשר הצדיקו את ההשקעה בו. **מיליקובסקי איש העסקים ובן הדוד "השקיע" בנתניהו בן הדוד וראש הממשלה.**[10]
6. איש ציבור שמקבל טובות הנאה כאלה מעמיד את עצמו במצב שבו הוא חייב למי שנתן אותן, ויש לו אינטרס מובהק לגמול לו טובה ולהגדיל את עושרו. אחרת אין תשואה נאותה להשקעה.
7. העברת הכספים והסתרת חלקם, כפי שיפורט בהמשך, יכולה להוות בסיס לסדרה של עברות: הפרת כללי ועדת אשר למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים העשויה לעלות כדי מרמה והפרת אמונים; קבלת דבר במרמה ממבקר המדינה וועדת ההיתרים (בשל מצג שווא כלפיהם); מרמה והפרת אמונים בשל הימצאות בניגוד עניינים (בגין מעורבותו של ראש הממשלה בפרשת הצוללות); היא עשויה להוות בסיס לעברת שוחד; היא מהווה בסיס עברה על חוק איסור הלבנת הון (בשל הפער העצום בין מחיר הרכישה למחיר המכירה) ועוד.
8. עוד יש לתת את הדעת לסמיכות הזמנים בין העברת הסכומים הגדולים, שדווקא הם הוחבאו, לבין נקודות צומת משמעותיות בקריירה הפוליטית של נתניהו, יו"ר האופוזיציה דאז השואף לשוב לתפקיד ראש הממשלה, ועל רקע אירועים פוליטיים באותן שנים (ועדת וינוגרד, חקירות רה"מ דאז אולמרט). [11] צירוף נסיבות זה מעורר סימני שאלה גדולים ומטריד ביותר.
9. כל ההיבטים הללו לא נבדקו בחקירה פלילית, כמקובל, משהחליט היועמ"ש שלא לפתוח בחקירה.

<u>הסתרת מערכת היחסים בין מיליקובסקי לנתניהו</u>

10. נתניהו הסתיר את העובדה שקיבל סכומי עתק ממיליקובסקי. נתניהו מסר גרסאות סותרות, חלקן בפומבי, לגבי ידיעותיו על עסקי בן דודו, כשחלקן סותרות את המציאות ממש. כך, על פי דבריו של נתניהו, הוא לא ידע ולא שוחח עם בן הדוד על עסקיו. אך מצד שני יכול היה לספר על יכולת טכנולוגית אדיה של החברה. כמו כן, נתניהו דיווח למבקר כי לחברת גרפטק (שרכשה את חברת SeaDrift שבשליטת האחים מיליקובסקי) אין שום קרבה לנתניהו או מיליקובסקי. בפועל חברה זו הייתה שותפה שלהם בחברה שהשניים החזיקו במניותיה
11. מיליקובסקי בעדותו הצניע את הסיוע הניכר לנתניהו. לדבריו העביר לנתניהו "אולי מאה אלף דולר". רק משנשאל מפורשות על ידי החוקרים השיב כי העביר מעטפות עם מזומן ליאיר נתניהו ולשרה נתניהו במפגשים ביניהם; שילם אלפי דולרים לחליפות של נתניהו; וסייע במימון רכישת דירה לבתו של נתניהו. לאורך כל העדות, מיליקובסקי לא רמז לחוקרים שיש עוד מערכת יחסים

[10] חוק העונשין סע' 293(3)) הקובע כי אין נפקא מיניה בשוחד "אם היה בעד פעולה מסוימת או כדי להטות למשוא פנים בדרך כלל" הידוע כשוחד על דרך "שלח לחמך" וכן ע"פ 1877/99 – **מד"י נ' בן עטר** פ"ד נג(4), 695.
[11] על רקע פרסום מסקנות ועדת וינוגרד לבדיקת אירועי המערכה בלנון 2006 וחקירות פליליות נגד ראש הממשלה המכהן, אהוד אולמרט.

כלכלית שלמה בינו לבין ראש הממשלה, היא רכישת המניות, בה השקיע נתניהו וממנה הרוויח מיליוני שקלים.[12] מי יודע מה היה חושף מיליקובסקי לו היה מוסר גרסתו במסגרת חקירה באזהרה, ולא במסגרת עדות פתוחה.

12. הן נתניהו והן מיליקובסקי ניסו להמעיט בהיקפם של הכספים שעברו מצד לצד. נתניהו ומיליקובסקי מסרו גרסאות סותרות ביניהם, ובינם לבין עצמם, לגבי טיב היחסים ביניהם.

13. גם הדרך בה נחשפו העברות הכספים מלמדת על ניסיון ההסתרה. כך למשל כאשר פנה נתניהו לוועדת ההיתרים שליד מבקר המדינה, עוד ב-2018, בבקשה להתיר לו לקבל כספים למימון הגנתו הוא הסתיר, מהוועדה מהיועמ"ש ומהמבקר את העובדה שכבר שקיבל כספים ממיליקובסקי.

14. דבר העברת 300,000 דולר (מעל מיליון ₪!) התגלה רק בדיעבד, כאשר בקשתו של נתניהו נדחתה, והוא נאלץ להגיש בקשה מחודשת לוועדה בה ביקש היתר לקבל שני מיליון דולר, מפרטרידג' (איש עסקים נוסף שמימן את נתניהו) ומיליקובסקי. רק בבקשה זו נחשף לראשונה כי ראש הממשלה כבר קיבל ממיליקובסקי סכומים העולים כדי 300,000 דולר, ללא קבלת אישור או היתר כלשהם.[13]

15. גם פרשת המניות נולדה בעקבות דיווח של מבקר המדינה הקודם שפירא אשר העביר לבדיקת היועמ"ש חשש לדיווח שקר של נתניהו לוועדת ההיתרים על היקף ושווי אחזקותיו במניות. אומנם, בסעיף 19 להחלטתו מציין היועמ"ש כי "נתניהו דיווח על החזקת הזכויות בשותפות NMSD בהצהרותיו העיתיות למבקר המדינה בשנים 2009 ו – 2010 ואף דיווח על הרווח ממכירת המניות בהצהרתו לשנת 2011."

16. ואולם, היועמ"ש התעלם מכך שנתניהו דיווח על המניות **אך לא העביר אותן לנאמנות עיוורת כפי שנדרש.**[14] היועמ"ש התעלם מעמדתו של מי שהיה יועץ משפטי למבקר המדינה כי "**היה על רה"מ להעביר את ניירות הערך לנאמנות עיוורת, אך הוא לא עשה כן. חלף זאת הוא מכר את ניירות הערך לאחר כשלוש שנים ברווח רב. לכאורה, אי העברה לנאמנות עיוורת כאמור לעיל נעשתה כדי להותיר את השליטה בעיתוי המכירה ובבחירת הגרום הרוכש בידי רה"מ.**"[15]

<u>המשמעות הפלילית של התנהלות נתניהו</u>

17. **מרמה והפרת אמונים**: אי דיווח נתניהו על הכספים שקיבל והסתרתם מוועדת ההיתרים מהווים הפרה של כללי ועדת אשר.[16] כפי שנקבע בפרשת ויצמן הפרת כללי ועדת אשר עשויה להגיע בנסיבות מסוימות לכדי עבירה של מרמה והפרת אמונים.

18. יוזכר כי אף בפרשת חברות הקש של ליברמן, שאמנם לא הגיעה לדיון בבית משפט עקב סגירת התיק (לאחר חקירה) על ידי היועמ"ש דאז וינשטיין, נדונה השאלה האם דיווחי שקר לרשויות הרלבנטיות (בעיקר מבקר המדינה) והעלמת קשרים לחברות, תוך נקיטה במסכת של מעשי מרמה (בהנחה שיש

---

[12] עדותו של מיליקובסקי במשטרה, בתיק 1000 כפי שהובאה על ידי רביב דרוקר, "עדות נתן מיליקובסקי על ראש הממשלה שזקוק לצדקה" http://drucker10.net/?p=3429 19.11.2019

[13] החלטת ועדת ההיתרים מס' 1/2019 מיום 20.2.2019; מכתבו של פרופ' רבין, היועמ"ש למבקר המדינה מיום 14.1.2019.

[14] סע' 16 לכללי ועדת אשר למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, תשס"ד – 2003.

[15] פנייתו של היועמ"ש למבקר המדינה מיום 2.4.2019.

[16] פס"ד אולמרט, חוו"ד היועמ"ש בפרשת ויצמן.

לכך ראיות), עולים אף הם, לכשעצמם, לכלל עבירה של מרמה והפרת אמונים וקבלת דבר במרמה.

19. **קבלת דבר במרמה**: הזרמת הכספים והסתרתם מפני מבקר המדינה וועדת ההיתרים עולה לכאורה כדי קבלת דבר במירמה בנסיבות מחמירות. כך נקבע בע"פ 8080/12 **מדינת ישראל נ' אולמרט** ("פרשת טלנסקי") בעניין הכספים שקיבל אולמרט:

> "כבר בסיבוב הראשון הוכח כי מדובר בכספים פרטיים. כך, מלבד העברות הכספים מטלנסקי לאולמרט בשנות ה-90, הוכח בסיבוב הראשון כי טלנסקי העביר לאולמרט ועבורו סכומים קטנים של מאות או אלפי דולרים וכן תרומות שסכומן לא הובר; כי טלנסקי העביר לאולמרט $15,000 במזומן בעת ששהה במלון בניו יורק; כי הכספים הועברו במזומן, במעטפות ובסתר; כי בקופה הסודית הוחזקו בתקופה זו למעלה מ-$300,000; כי הכספים הוחזקו בסתר ללא דיווח בשעה שרק שני אנשים נוספים יודעים על קיומם; וכי עקבותיהם של $150,000 נעלמו, לאחר שאורי מסר העביר אותם לידי שולה זקן בשנת 2006. לדברי השופטת פרידמן-פלדמן, כל אלה מעידים כי אין מדובר בכספים כשרים, מה עוד שגרסתו של אולמרט לגביהם היתה כבושה ומתפתחת. עוד הוסיפה השופטת כי הסיוע שנתן אולמרט לטלנסקי באותן שנים, עולה כדי הפרת אמונים". (פס' 73 לפסק דינו של כב' השופט ג'ובראן)

20. אם נחליף את ההיגד "אולמרט" ב"נתניהו" נקבל את עמדת המדינה אשר הייתה אמורה להינתן במקרה של נתניהו, ולהוביל לפתיחה בחקירה:

> "לאחר שהתותחים חדלו מלהרעים והאבק שקע, התמונה הנגלית לנגד עינינו בפרשה זו היא חדה וצלולה. **לפנינו מקרה שבו שורת ההיגיון ושורת הדין מתמזגות להן יחדיו, כדי כך שנדמה כי אילו נדרש אדם מן היישוב לתאר דוגמה למקרה בו מתבצעת עבירה של מרמה והפרת אמונים, הוא היה מתקשה להעלות בעיני רוחו דוגמה טריוויאלית מזו שנחשפה במקרה שלפנינו: שר מכהן מקבל מגורמים פרטיים מאות אלפי דולרים במזומן, במטבע חוץ,** חלקם במעטפות; הכספים מוחזקים בקופה סודית בכספת שנמצאת במשרדו של חברו הקרוב של השר; **איש עלי אדמות אינו יודע על דבר קיומה של הקופה**, זולת השר, חברו ומנהלת לשכתו הנאמנה; **הכספים אינם מדווחים ואף מוסתרים מעיניהם של הגורמים המוסמכים הרלוונטיים;** מפעם לפעם מתבצעות "תנועות" בקופה הסודית, הפקדות ומשיכות לסירוגין; במקביל השר פועל, בכובעו כשר, לסייע בקידום עסקיו של אחד מבין אותם הגורמים הפרטיים שהעבירו לו סכומים ניכרים; **ולבסוף, לאחר שהשר מתמנה לתפקיד ראש הממשלה, הקופה "מחוסלת" וסכום של כ-$150,000 במזומן נארז בתוך תיק ועקבותיו נותרות עלומות עד עצם היום הזה.**" (פס' 81 לפסק דינו של השופט ג'ובראן)

21. **איסור הלבנת הון**: אוסף הנסיבות והעובדות כפי שהן ידועות עד כה מבסס חשד לכאורה של עבירה על חוק איסור הלבנת הון. אי־דיווח למבקר המדינה על מתנה בשווי של מיליונים באמצעות הענקת מניות בעשירית משווין והפער העצום בין מחיר הקנייה למחיר המכירה, מעורר חשד להלבנת הון.

החשד מתגבר לאור דיווחים סותרים של נתניהו למבקר המדינה וכן לציבור באמצעות תגובותיו התקשורתיות בתיק.

22. קיים חשש כי כל תכליתן של העברות הכספים והעסקאות המתוארות לעיל לא נועד אלא כדי להסתיר את מקורם, החוקי או הלא-חוקי של הכספים (שהרי ידוע כי גם רכוש כשר יכול להיות נושא לעבירת הלבנת הון), תוך ניסיון להסתיר אותו באמצעות שרשור כספים וחברות, לרבות באמצעות קניית מניות של חברות ציבוריות.

23. על פני הדברים מדובר לכאורה במיקום (Placement) רכוש אסור, ריבודו (Layering) ולבסוף הטמעתו (Integration) של רכוש שהושג בעבירה, לרבות באמצעות "מתנות לכאורה" או בתוך רכוש הנושא אופי חוקי ותמים (מניות) – ובמלים אחרות, הלבנת הון כהגדרתה בחוק איסור הלבנת הון.[17]

24. החלטה שלא לפתוח בחקירה פלילית בפרשת המניות על כל השלכותיה (קניה ומכירה) נוגדת את מדיניות האכיפה לגבי חשדות באשר לעבירות הלבנת הון ובאשר למשטר הלבנת ההון בישראל. מדינת ישראל עושה כל מאמץ על מנת למגר ולהיאבק בתופעת הלבנת הון.[18] ואילו במקרה זה, כאשר מובא בפני הרשויות אוסף של עובדות המצביעות לכאורה על התנהלות טיפולוגית של הלבנת הון – לא נעשה דבר.

<u>עבירות המתגבשות על רקע קשר אפשרי בין מיליקובסקי-נתניהו-פרשת הצוללות וכלי השיט</u>

25. **מרמה והפרת אמונים/שוחד**: קבלת טובות הנאה בהיקף גדול מצד נתניהו מבן דודו נתן מיליקובסקי, שהיה ספק, גם אם לא מרכזי, של חברת טיסנקרופ, המספקת צוללות וכלי שיט לישראל מחייבת חקירה שכן לכאורה הוא מצוי בניגוד עניינים.

26. אי אפשר שלא לחקור, ברמה הפלילית, אם בקשר הכספי בין נתניהו למיליקובסקי טמון ההסבר למעורבות האינטנסיבית של נתניהו, והלחצים הבלתי פוסקים שהפעיל, תוך הסתרה בלתי מוסברת של מהלכים מרכזיים ואישורים שהוא נתן ממי שאמור היה להיות שותף להם, בפרשת הצוללות וספינות כלי השיט.

27. שוחד יכול להינתן במגוון דרכים ולא תמיד ניתן להוכיח בקלות עבור מה הוא ניתן. לכן בתי המשפט פירשו את הקשר בין המתת הניתנת לבין התפקיד הציבורי המבוצע בצורה רחבה. לא רק לקיחת כסף או טובת הנאה אחרת בעד פעולה הקשורה ישירות לתפקיד הפורמלי שעובד הציבור או נבחר הציבור ממלא יוגדרו כשוחד, אלא מספיק גם שאותו עובד ציבור ינצל השפעה שיש לו, בהיותו עובד ציבור בעל סמכות, כדי לגרום לאדם אחר לעשות פעולה במסגרת סמכותו, לטובת העניין.

28. כפי שכתבתי, לעתים קרובות דווקא ההקשר הרחב יותר מאפשר להבין ולהעריך את המשמעות של מקטע אחד מתוכו, שאיננו מספיק ברור כשלעצמו.

---

[17] ראה גם הצעת חוק איסור הלבנת הון, התשנ"ט-1999, ה"ח 2809, בעמ' 420.

[18] אלה לוי-וינרב, "ככל שמלביני ההון מתוחכמים יותר – כך גם אנו. הם לא מדמיינים אילו כלים יש לנו" - ראיון עם ד"ר שלומית ווגמן-רטנר, ראשת הרשות לאיסור הלבנת הון, "**גלובס**" 17.9.2018.

סוגיית ההתיישנות

29. על מרביתם של המעשים המתוארים לעיל לא חלה התיישנות. חלקם של המעשים נעשה בשנים האחרונות. על פי הנחיה 4.2204 להנחיות היועץ המשפטי לממשלה בדיקה מקדמית, כפי שנעשתה כאן עוצרת התיישנות.

סיכום ומסקנות

30. החלטת היועץ שלא לפתוח בחקירה בפרשת המניות הינה שגויה. כך גם הבחירה להתמקד בנקודת זמן מצומצמת של מועד רכישת המניות, ולא לבחון באופן נרחב את מערכת היחסים המיטיבה בין מיליקובסקי לראש הממשלה.
31. בחינה מדוקדקת של טיב מערכת היחסים בין נתניהו למיליקובסקי, על מיליוני הש"ח הרבים שזרמו בה, האינטרסים החופפים, ההסתרה הדו-צדדית, אי-הדיווח ואי אמירת אמת, חייבת הייתה להוביל למסקנה כי יש חשד סביר לפתיחה בחקירה פלילית בעניין.
32. יתרה מזאת, בעבירות מן הסוג הנדון לא ניתן לגלות את מלוא התמונה מבלי לקיים חקירה באזהרה ולהשתמש בכל הכלים שבידי מערכת אכיפת החוק. במובן זה, תמוהה ההצבעה על חוסר בראיות בחוות דעת היועץ, כאשר כלל לא ננקטו פעולות בסיסיות הננקטות בחקירה.
33. יש שורה של עבירות פליליות חמורות, שהמעשים שבוצעו מבססים את החשד להן. חלק לא מבוטל מעבירות אלו כלל לא התיישן, ואין כל מניעה לפתוח בחקירה בעניינן.
34. ולבסוף, עמדת היועץ מכשירה ערוצי הלבנת הון וחלוקת מתנות לנבחרי ציבור מבעלי הון, ומשמעותה המעשית היא אישור לשקר, לקבל במרמה טובות הנאה ולהימצא בניגוד עניינים. היא משדרת מסר מקל באשר לנכונותה של מערכת אכיפת החוק לבדוק לעומק פרשות שחיתות.

הקמת ועדת חקירה

35. לצד הבעייתיות שבמסקנת היועץ באשר לפרשת המניות, יש בה גם פתח לביטול ה"וטו" שהטיל היועמ"ש על קיום הליכי ביקורת על תהליכי רכש כלי השיט בידי מבקר המדינה. בסעיף 32 להחלטתו קובע היועמ"ש כי מהעדויות הרבות שהצטברו בפרשת, 3000 כמו גם בעתירת התנועה לאיכות השלטון והתצהירים שנלוו לה, עולה תמונה מדאיגה על חוסר תקינות מינהלי שורשי בהליכים שסבבו את ההחלטות באשר להצטיידות המדינה בכלי שייט.

> "שאלות כבדות משקל שעולות מהעדויות והתצהירים, ואשר נותרו לעת הזו ללא מענה, אינן מצויות לפתחה של מערכת אכיפה החוק, העוסקת אך בבירור חשדות המצויים בשדה הפלילי".

36. "פירוש רש"י" לאמירה זו מלמד שהיועמ"ש עשוי להסיר את המניעה שהציב בפני המבקר לקיים בדיקה מערכתית מקיפה וממלכתית בפרשת הצוללות וכלי השיט, כפי שהתנועה לטוהר המידות דרשה כבר מספר פעמים.

37. נכון, היועמ"ש "נרדם בשמירה", ולא הייתה כל מניעה לקיים ביקורת זו בעבר, כאשר כבר בנובמבר 2018 המשטרה המליצה על קיום בדיקה מקיפה, או שנה לאחר מכן, בנובמבר 2019, כשהוגשו בפרשת 3000 כתבי אישום בכפוף לשימוע.

38. אולי היום, בפתח חודש נובמבר 2020, כשמודה היועץ המשפטי לממשלה שיש לבדוק באופן מקיף ומערכתי את ההתנהלות בפרשת הצוללות וכלי השיט ובכך ייפתח, סוף כל סוף, הפתח להקמת ועדת חקירה.

אביה אלף, עו"ד

יו"ר הועד המנהל
לשעבר מנהלת המחלקה הכלכלית
בפרקליטות המדינה